

**«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2023**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկա՝	ՆԶՊ և ԱԿ
Մասնակից՝	Թունյան Ռոբերտ
Ղեկավար՝	Խաչատրյան Սոնա
Թեմա՝	Համագործակցությունը սովորողների ծնողների հետ ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և կրթության կազմակերպման գործում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԶԻՆՂԵԿԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ՌԱԶՄԱՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ.....	6
ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒՄ.....	10
ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.....	16
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Արդիականություն

Երիտասարդների հայրենասիրական դաստիարակության և զինվորական պատրաստության հիմունքների դասավանդման խնդիրը խիստ արդիական է և մեր օրերի համար շատ կարևոր : Հայոց ազգային բանակը մեր անկախության ամենամեծ ձեռքբերումն է, որը պետք է դառնա մեր միասնության խարիսխը: Վաղը՝ պատերազմի կրկնվելու դեպքում, նա է, որ պիտի պաշտպանի մեզ: Ավելին, եթե ուզում ենք, որ պատերազմը չկրկնվի, ապա հակառակորդից առնվազն երկու գլուխ ուժեղ բանակ պիտի ունենանք: Երիտասարդների մի զգալի մասը չունի բարեխիղճ զինվորական ծառայության դրական մոտիվացիա: Երիտասարդներից շատերը դա ընկալում են որպես անխուսափելիություն և անշնորհակալ պարտականություն, որը պետք է կատարել միայն քրեական պատասխանատվությունից խուսափելու համար: Ներգրավվածություն հայրենիքի պաշտպանության գործում, հպարտություն զինված ուժերին պատկանելու համար, զինվորական պատիվ և արժանապատվություն՝ այս հասկացությունները կորցնում են իրենց նշանակությունը երիտասարդների աչքում: Ուստի ակնհայտ է հայրենասիրական դաստիարակության ամենասուր խնդիրների լուծման հրատապությունը՝ որպես հասարակության համախմբման և պետության հզորացման հիմք:

Աշխատանքի նպատակն է.

ներկայացնել մատաղ սերնդի հայրենասիրական դաստիարակության խնդրի առաջնահերթությունը: Բայց մի բան է դա հրապարակայնորեն հայտարարելը, և բոլորովին այլ բան է դա հասկանալն ու կոնկրետ քայլեր ձեռնարկելը: Դպրոցական շատ առարկաներ զբաղվում են սուկ գիտելիքների հաղորդմամբ և տեղեկատվության փոխանցումով: Նախնական զինվորական պատրաստություն առարկան կարող է սովորողների մեջ սերմանել այն միտքը, որ մեր երկիրը թշնամու ոտնձգություններից պետք է պաշտպանենք ինքներս, որ հայրենիքի անվտանգությունը կախված է առաջին հերթին հենց մեր անձնական մասնակցությունից: Պետք է սովորողների գիտակցությանը հասցնել, որ հայրենիքը սուրբ և նվիրական արժեք է: Հատուկ

ուշադրություն պետք է դարձնել պատանհների մեջ սեր դաստիարակելու գենքի՝ որպես հայրենիքի պաշտպանության միակ երաշխիքի նկատմամբ: Ուստի զինդեկը, համագործակցելով սովորողների, կուլեկտիվի անդամների հետ, պետք է յուրաքանչյուր պատանու նախօրոք նախապատրաստի ապագա զինվորական ծառայությանը: Զինդեկը և սովորողի ծնողը համատեղ պետք է հասնեն նրան, որ պատանին օժտված լինի ֆիզիկական, մտավոր և հոգևոր ներուժով, լինի բարոյական բարձր արժանիքների տեր, պատրաստ՝ ծառայելու իր ժողովրդին և հայրենիքին: Մեկ այլ հարց՝ ինչպե՞ս դա անել և ի՞նչ է անհրաժեշտ դրա համար: Կարճ ժամանակամիջոցում տիրապետել ժամանակակից գենքին և դառնալ հայրենիքի պաշտպան՝ այնքան էլ հեշտ աշխատանք չէ: Ցավով պետք է նշել, որ մեր երիտասարդության որոշ մասն ընկել է զանազան աղանդների ազդեցության տակ: Դրանում մեղավոր ենք բոլորս. նշանակում է ինչ-որ տեղ թերացել ենք, լիարժեք հաշվի չենք առել արդի երիտասարդության հոգևոր պահանջները, չենք կարողացել ճիշտ դաստիարակել նրանց, ցույց տալ ապրելու և արարելու ճիշտ ճանապարհը: Ի վերջո, հայրենասեր քաղաքացիներ կրթելու համար, ովքեր կարող են լինել իրենց հայրենիքի պաշտպանները, անհրաժեշտ է նպատակաուղղված և արդյունավետ երկարատև աշխատանք, որին պետք է լծվեն և ուսուցիչները, և սովորողների ծնողները, և ողջ հասարակությունը:

Ամենակարևոր ասպեկտները հոգեբանական պատրաստվածությունն ու զինվորական ծառայության որոշակի հմտությունների ձեռքբերումն են. դասընթաց ավարտած դեռահասները շատ ավելի հեշտ են ընդհանուր լեզու գտնում իրենց հասակակիցների և մեծերի հետ ու կարողանում են որոշումներ կայացնել դժվարին իրավիճակներում: Սա հատկապես կարևոր է, երբ նրանք զորակոչվում են բանակ: Երիտասարդները բանակային կյանքի նկատմամբ խուճապային վախ չեն զգում և զորամաս ժամանելուն պես հանգիստ կատարում են իրենց պարտականությունները:

Զինդեկի աշխատանքի ցանկացած համակարգ բաղկացած է կրթության և դրանց իրականացման հստակ սահմանված նպատակներից և խնդիրներից: Սա օգնում է ձևավորել ստեղծագործ անձնավորություն, ով պատրաստ է ծառայել հայրենիքին ռազմական և քաղաքացիական ոլորտներում և տարբեր կառույցների

հետ փոխգործակցության միջոցով ստեղծել բաց կրթական տարածք:

Երիտասարդներին զինվորական ծառայության նախապատրաստելն ու հմտություններ հաղորդելն անիմաստ է, առանց բարոյական արժեքների և հայրենասիրական գիտակցության ձևավորման: Այսպիսով, դպրոցում նախնական զինվորական պատրաստություն առարկայի ուսուցման նպատակը հիմնականում ֆիզիկապես և բարոյապես զարգացած երիտասարդների պատրաստման մեջ է, ովքեր կարող են հարմարվել արագ փոփոխվող աշխարհում:

**ԶԻՆԴԵԿԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ
ՈԱԶՄԱՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ**

Պետության կողմից կրթադաստիարակչական աշխատանքներում սովորողների հայրենասիրական և դրա մաս կազմող ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնախնդիրը մշտապես եղել է կրթական և ռազմական գերատեսչությունների ուշադրության կենտրոնում: Այդ աշխատանքների ճիշտ կազմակերպումը տարբեր ժամանակներում ստացել է տվյալ ժամանակին բնորոշ լուծումներ: Դաստիարակչական աշխատանքը՝ որպես շարունակական և երկարատև գործընթաց, բավական ընդգրկուն է և ոչ համահավասար բոլոր ուսումնական հաստատությունների համար: Պետության հոչակած հայրենասիրական դաստիարակության գործընթացը հիմք է ծառայում կարճաժամկետ և երկարաժամկետ կրթադաստիարակչական, ռազմավարական ծրագրեր մշակելու համար: Սակայն, չնայած այդ հանգամանքին, պետական պատվերի և այդ պատվերի ակնկալվող արդյունքների միջև առկա ջրբաժանը հեռու է ցանկալիից: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության՝ միջնակարգ կրթության չափորոշիչով սահմանված գերխնդիրներից ապագա քաղաքացու ձևավորման համար առանձնակի դեր և նշանակություն ունի նաև սովորողների հայրենասիրական դաստիարակությունը: Պետական պատվերի հիմքում դրված է հասարակության մեջ այնպիսի քաղաքացու ձևավորման խնդիրը, որն իր դրսևորումներով պիտանի կլինի պետությանը և հասարակությանը:

Ինչպես բոլոր առարկաների, այնպես էլ ՆԶՊ-ի նշանակությունը մեծ է մեր ապագա սերունդների մեջ հայրենասիրություն դաստիարակելու հարցում: ՆԶՊ առարկայի առաջնային նպատակը հայրենասիրություն դաստիարակելն է, քանի որ եթե մեր դաստիարակած սանը չսիրեց իր հայրենիքը, չի ցանկանա այն պաշտպանել:

Կրթությունը բավարարում է մարդու կարևորագույն կարիքներից մեկը և հանդիսանում է սոցիալական ներդրում, որը տանում է ապագայում նյութական արտադրության աճին: Այն բարելավում է մեր ներկա սերնդի կենսամակարդակը՝ միաժամանակ նպաստելով ապագա սերունդների պատասխանատվության բարձրացմանը:

Գաղտնիք չէ, որ այսօր հատկապես սրված է երիտասարդ սերնդի մոտ հայրենասիրությունն դաստիարակելու խնդիրը: Իսկ ովքե՞ր, եթե ոչ զինղեկները, համագործակցելով ծնողների հետ, պետք է զբաղվեն իրենց ծագումնաբանության, հայրենի հողի, երկրի պատմության ուսումնասիրությամբ, և ոչ միայն հայրենիքը սիրող, այլ նաև քաղաքական մշակույթ, քննադատական մտածողություն ունեցող քաղաքացու դաստիարակությամբ:

Երկրին պետք են մարդիկ, ովքեր ի վիճակի են մեր մեծ նախորդների հիշատակին արժանի ներդրում ունենալ իրենց հայրենիքում:

Հայրենիքի հետ կապված պարտավորություններն արտահայտվում են «հայրենասիրական, քաղաքացիական պարտք» հասկացությամբ, երկրի զինված պաշտպանությանը՝ «ռազմական», ընկերների նկատմամբ՝ «ընկերական պարտք» հասկացությամբ:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությամբ զբաղվող զինղեկի աշխատանքը շատ բարդ է ու բազմակողմանի: Հայրենիքը պաշտպանելու պատրաստակամության ձևավորումը ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնական նպատակն է:

Ահա թե ինչու մարդկային կյանքի անվտանգությունը հիմնված է հոգևոր անվտանգության վրա:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը հավերժական թեմա է, բայց շատ բարդ: Գաղտնիք չէ, որ շատ սովորողներ արդեն իսկ բացասաբար են վերաբերվում զինվորական ծառայությանը: Զինվորական ծառայությունը ցանկացած երկրում, և հատկապես մեզ մոտ, միշտ եղել է համազգային նշանակության, բարոյական բարձր նշանակության հարց, քանի որ բոլոր ժամանակներում այն դեռ պահանջում է խորը գիտելիքներ, փայլուն պատրաստվածություն և մեծ տոկունություն, պահանջում է քաջություն և արիություն:

Զինվորական ծառայությունն իր յուրահատկությամբ պատկանում է ամենավտանգավոր մասնագիտությունների կատեգորիային: Այն պահանջում է, որ մարդը սոցիալ-հոգեբանորեն պատրաստ լինի գործելու ծայրահեղ իրավիճակում, որը բնութագրվում է կյանքի և առողջության համար վտանգով, որոշում կայացնելու ժամանակի պակասով և մեծ ֆիզիկական ու հոգեբանական սթրեսով:

Այսպիսով, ամփոփելով վերը նշվածը, կարող ենք հստակ ասել, որ առանց ծնողի հետ համագործակցելու, աշակերտի մեջ լիարժեք հայրենասիրություն ձևավորելը, դաստիարակելը դժվար է: Ուստի անդրանդառնանք ծնողի հետ համագործակցության ձևերին:

Ծնող-զինդել կապի պահպանումը ուսումնական տարվա ընթացքում սովորողի հաջողությունների բանալին է: Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ սովորողներն ավելի լավ են յուրացնում գիտելիքը և ցուցաբերում են բարձր կարգապահություն, երբ նրանց ծնողը կամ խնամակալը ներգրավված է ուսումնառության գործընթացում: Ծնողներին պարբերաբար պետք է տեղեկացնել իրենց երեխայի առաջընթացի կամ սովորողին ոչ հարիր վարքի մասին:

Ծնողներին պետք է ներգրավել սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության գործընթացին, պլանավորմանն ու իրականացմանը::

Տեղեկատվություն հաղորդելու գործում մեզ օգնում են նաև ժամանակակից տեխնոլոգիաները: Տեխնոլոգիաները մեծ ճանապարհ են բացում ծնողներին տեղեկացված լինելու համար, քանի որ դա թույլ է տալիս արագորեն տեղեկատվություն ստանալ: Դասական կայքէջով մենք կարող ենք տեղադրել հանձնարարություններ, ծրագրի համարժեք ժամկետներ, միջոցառումներ, ընդլայնված ուսման հնարավորություններ եւ բացատրել, թե ինչ դասընթացներ ենք կիրառում դասարանում: Մեր էլ-փոստը ապահովում է սովորողների առաջընթացի կամ վարքի հետ կապված ցանկացած տեղեկություն հաղորդելը:

Ծնողական կոնֆերանսներ - Face-to- face կոնսիլզը լավագույն միջոց է հաղորդակցվելու ծնողների հետ եւ շատ ուսուցիչներ,այդ թվում նաև զինդելները ընտրում են այս տարբերակը, որպես հաղորդակցության մի միջոց ևս: Կարևոր է ճկուն լինել, երբ կոնֆերանսները պլանավորում ենք, քանի որ որոշ ծնողներ կարող են միայն դպրոցից առաջ կամ հետո այցելել: Կոնֆերանսի ընթացքում կարևոր է քննարկել ակադեմիական առաջընթացի,դաստիարակության եւ նպատակների մասին, ինչի կարիքն ունի սովորողը:Ցանկացած մտահոգություն,որ ունենում է ծնողը իր երեխայի կրթության և դաստիարակության հետ կապված,համատեղ քննարկվում և համապատասխան եզրակացություն է արվում:

Հանրակրթական դպրոցներում առաջադիմության հաշվետվությունները ծնողներին ներկայացվում են ծնողական ժողովների ընթացքում: Տեղեկացման այս ձևը ծնողներին տալիս է երեխայի առաջադիմության շոշափելի վկայություն:

Մեր կոնտակտային տվյալները ներառում ենք ծնողներին ներկայացվող առաջադիմության զեկույցում, որպեսզի սովորողների ծնողները որևէ հարց կամ մեկնաբանություն ունենալու դեպքում անմիջապես ստանան համապատասխան տեղեկատվություն:

Երիտասարդների նախագորակոչային պատրաստության ոլորտում առկա իրավիճակը բնութագրվում է մի շարք բացասական գործոններով. Դրանցից հիմնականներն են՝ գորակոչիկների մեծամասնության առողջական վիճակի և ֆիզիկական զարգացման ցուցանիշների նվազում, զինձառայության նախապատրաստման թույլ համակարգ, մարզական պարապմունքների անբավարար ծավալ:

Երիտասարդ սերնդի ուսուցման ցածր որակի հիմնական պատճառներից մեկը շարունակում է մնալ քաղաքացիների մեծամասնության բարոյահոգեբանական վիճակի թույլ մակարդակը՝ կապված գիտակցված մոտիվացիայի բացակայության, ինչպես նաև նյութատեխնիկական թույլ բազայի հետ:

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒՄ

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը սերտորեն կապված է հայրենասիրության դաստիարակության հետ:

Հայրենասիրությունը մարդկային ամենախոր զգացմունքներից է, որը դարերի, իսկ զուցե հազարամյակների ընթացքում կլանել է ազգային լավագույն ավանդույթները, բարոյական նորմերը, նվիրվածությունը սեփական ժողովրդի իդեալներին, սերը դեպի հայրենիքը, նրա շահերին ծառայելու ցանկությունը, հետագա զարգացումը: Եթե հայրենիքի հանդեպ սերը հայրենասիրության դրսևորում է, ապա Հայրենիքի պաշտպանությունը հայրենասերի պարտքն ու պարտականությունը: Սա է անձնավորումն ու ներգրավվածությունը նրա պատմության, բնույթի, ձեռքբերումների հետ: Խնդիրներ, որոնք գրավիչ և անբաժանելի են իրենց յուրահատկությամբ և անփոխարինելիությամբ, կազմում են անհատի հոգևոր և բարոյական հիմքը, ձևավորելով նրա քաղաքացիական դիրքը և հայրենիքին արժանի, անձնուրաց, մինչև անձնագոհ ծառայելու անհրաժեշտությունը:

Հայրենասիրությունը սոցիալական և պետական համակարգերի հիմքն է, նրանց կենսունակության և քաղաքացիականության արդյունավետ գործունեության հոգևոր և բարոյական հիմքը:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը երկակի նպատակային կրթական տեխնոլոգիա է, քանի որ այն երիտասարդ քաղաքացուն զինում է ամենակարևոր բարոյահոգեբանական հատկանիշներով, որոնք անհրաժեշտ են ինչպես Հայրենիքի ապագա պաշտպանին, այնպես էլ լիովին խաղաղ մարդուն՝ բոլոր առկա ձևերով: Ի վերջո, քաջությունը, բնավորության ամրությունը, ֆիզիկական տոկունությունը անհրաժեշտ են թե՛ հայրենիքի պաշտպանին, թե՛ բժշկին, թե ուսուցչին, թե ինժեներին: Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը անհատի ձևավորման նպատակասլաց, համակարգված գործընթաց է՝ հասարակական և զինվորական կյանքի նախապատրաստմանն ակտիվորեն մասնակցելու կարևոր պայման: Աճող սերնդի հայրենասիրական դաստիարակությունն իրականացվում է ընտանիքի և ուսումնական հաստատությունների համակարգի համատեղ գործունեության ընթացքում և սերտորեն առնչվում է ուսուցման հետ: Դպրոցում սովորողը՝ ապագա զինվորը, ձևավորվում է որպես համակողմանի զարգացած անձնավորություն, ներդաշնակորեն համակցելով հոգևոր և գեղագիտական

հարստությունը,բարոյական մաքրությունը,ռազմական իմացությունը և ֆիզիկական կատարելությունը:

Արդյո՞ք արշավները, մրցումները, ռազմական խաղերը չեն ուժեղացնում կամքի ուժը, չե՞ն զարգացնում երիտասարդների մոտ համբերությունը: Ինչպես տեսնում ենք, հայրենիքի պաշտպաններին պատրաստելու խնդիրը, որի առջև կանգնած ենք մենք՝ ուսուցիչներս, շատ բարդ և պատասխանատու է:

Յուրաքանչյուր դպրոցի ուսուցիչ պետք է վերանայի, թե ինչպես, ինչ միջոցներով, մեթոդներով և տեխնիկայով սերմանի ժամանակակից սովորողի մեջ հայրենասիրության զգացում, որը կերաշխավորի Հայաստանի տարածքային ամբողջականության ամրապնդումը. սեր նրա հանդեպ, Հայրենիքի պաշտպանությունը և՛ խաղաղ, և՛ պատերազմական ժամանակներում:

Դպրոցում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության աշխատանքներն իրականացվում են երեք համակարգային ուղղություններով՝

ա)Կրթություն ժողովրդի և զինված ուժերի մարտական ավանդույթների վերաբերյալ.

1. Մեր հայրենիքի անկախության համար մղվող պայքարում զոհվածների հիշատակը հավերժացնելու միջոցառումներ.
2. Էքսկուրսիաների, Արիության դասերի անցկացում,հանդիպումներ Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանների հետ.
3. Տարեդարձերի նշում, ցուցահանդեսների, վիկտորինաների, մրցույթների, դիտումների անցկացում.տեսանյութեր.
4. Վարժանքների, ստուգատեսի, մրցույթների, ռազմահայրենասիրական երգերի, մրցաշարերի անցկացում.

հրաձգային սպորտ, ինչպես նաև այլ տոնական միջոցառումներ (համերգներ) նվիրված մեծ տոներին.

բ)Ռազմական սպորտային խաղեր.

ՈՄՍ ռազմահայրենասիրական կազմակերպությունը ունի վեհ նպատակ: Սովորողները զբաղված են օգտակար գործով, դրանում ներգրավում են այլ դպրոցականների, սովորում են օգնել իրենց և իրենց ընկերներին, ծանոթանալ փրկարարների աշխատանքին, առանց որոնց արտակարգ իրավիճակներում

օգնության հասնելու հնարավորություն չէր լինի:

ՈՄԱ ռազմահայրենասիրական կազմակերպությունը համալիր լուծում է ռազմահայրենասիրական կրթական համակարգի գրեթե բոլոր բաղադրիչների խնդիրները: Խաղերի գործնական նշանակությունը հստակ երևում է «ԴՊՐՈՑ – ԲԱՆԱԿ» արձագանքից: Փորձը ցույց տվեց սովորողների ռազմահայրենասիրական և ֆիզիկական դաստիարակության այս ձևի հանրաճանաչությունն ու կարևորությունը: Դրականորեն ազդում է դասարանի թիմի կազմակերպչական հզորացման վրա, նպաստում է սովորողների սոցիալական գործունեության զարգացմանը, ձևավորում է ապագա մարտիկի, հայրենիքի պաշտպանի համար անհրաժեշտ որակներ: Այստեղ նաև ստեղծվում է ծնողների և զինղեկի ներգրավվածությունը և կապը: Ծնողը կարող է հեռվից հետևել իր երեխայի պարապմունքներին: Զինղեկի և ծնողի միահամուռ ուժերով ձևավորվում են հայրենիքի համար առավել ուժեղ, հայրենսեր արժանավոր քաղաքացիներ:

ՈՄԱ-ն ուժեղ են, համարձակ, ճարպիկ, հմուտ և երեխաների մեջ բացահայտում են.

- բարոյական և ֆիզիկական պատրաստվածություն;

սա զինվորական ծառայության ներածություն է. ձեռք է բերվում կյանքը, առողջությունը (սեփական և այլոց) փրկելուունակություն.

Անվտանգ ապրելակերպի և անհատականության անվտանգ տեսակիխթանում. արտակարգ իրավիճակների հաղթահարման օպտիմալ լուծումների որոնում. հավատ քո, ընկերոջո հանդեպ, հավատ ամենամեծի, ամենաուժեղի, ամենասիրելիի, ամենաշատի հանդեպ, հայրենի թիմ, որը կոչվում է Հայաստան:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը պետական մարմինների կողմից իրականացվող բազմաբնույթ, համակարգային, կոնկրետ նպատակային և համակարգված գործընթաց է, որի հիմնական նպատակն է ձևավորել հայրենասիրական գիտակցություն, հայրենիքի հանդեպ հավատարմության զգացում, քաղաքացիական պարտքը կատարելու պատրաստակամություն:

Պատրաստակամություն՝ կատարել սահմանադրական այլ պարտականություններ՝ ուղղված հայրենիքի պաշտպանությանը :

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության նպատակընախազորակոչային տարիքի սովորողների մոտ հայրենասիրության դաստիարակությունն է՝ որպես

կարևոր հոգևոր, բարոյական և սոցիալական արժեք, մասնագիտական որակների, հմտությունների ձևավորում և համապատասխան պատրաստվածություն և պատրաստակամություն՝ հասարակության տարբեր ոլորտներում կիրառելու համար, , հատկապես զինվորական և հանրային ծառայության այլ հարակից ոլորտներում:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության համար դրված նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ խնդիրները.

- նախագորակոչային տարիքի անձանց ռազմահայրենասիրական դաստիարակության արդյունավետ իրականացման համար համապատասխան պայմանների ապահովում.

- Երիտասարդների հուզական ոլորտում և գիտակցության մեջ հայրենասիրական արժեքների, հայացքների և համոզմունքների հաստատում, ՀՀ պատմության և մշակույթի նկատմամբ հարգանքի ձևավորում, պետական ինքնագիտակցության բարձրացում հատկապես ռազմական ոլորտում.

- ռազմահայրենասիրական դաստիարակության նոր, առավել արդյունավետ համակարգի մշակում, որը հնարավորություն կտա օպտիմալ պայմաններ ապահովել երիտասարդության նկատմամբ հայրենիքին հավատարմության, հասարակությանն ու պետությանը ծառայելու պատրաստակամության ձևավորման համար.

- Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ողջ համակարգի արդյունավետ գործունեությունը ապահովելու մեխանիզմի ստեղծում.

Ռազմահայրենասիրական բովանդակության մեջ կարելի է առանձնացնել երկու սերտորեն կապված բաղադրիչ. Դրանցից առաջինը բնութագրվում է ավելի լայն սոցիալ-մանկավարժական ուղղվածությամբ: Այն հիմնված է այնպիսի տարրերի վրա, ինչպիսիք են դրական աշխարհայացքն ու հայացքները, կարևոր հոգևոր և բարոյական որակները՝ սեր հայրենիքի հանդեպ, հարգանք օրենքի նկատմամբ, պատրաստակամություն հայրենիքի հանդեպ պարտքը կատարելու:

Սոցիալ-մանկավարժական բաղադրիչը գերակշռում է և կազմում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմքը: Ելնելով անձի՝ որպես անձ ձևավորվելուց և նրա մեջ ՀՀ քաղաքացուն բնորոշ հայացքների, պաշտոնների, շահերի, գործունեություն իրականացնելու դրդապատճառների զարգացումից՝ հնարավոր է լիարժեք նախապատրաստել նախագորակոչային տարիքի անձին. .

ծառայության տարիք, հայրենիքի հանդեպ պարտքը կատարելու համար:

Ժամանակակից պայմաններում, երբ անհրաժեշտ է դառնում լուծել զինված ուժերի անձնակազմի մասնագիտացման հարցը, զգալիորեն մեծանում է ռազմահայրենասիրական դաստիարակության երկրորդ բաղադրիչի դերն ու նշանակությունը զինված ուժերում, զորամասերում և մարմիններում: Սա ենթադրում է ավելի խորը և հետևողական տարբերակում, նպատակների մանրակրկիտ և բազմակողմանի ուսումնասիրություն:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հատուկ բաղադրիչը բնութագրվում է առավել կոնկրետ և գործնական ուղղվածությամբ: Դրա գործնական իրականացումը նպատակ ունի ապահովելու.

- յուրաքանչյուր անձի իրազեկումը հայրենիքի նկատմամբ իր պարտավորությունների և դիրքի մասին.
- զինվորական և քաղաքացիական ծառայության նկատմամբ անձնական պատասխանատվության բարձրացում,
- վստահություն, որ անհրաժեշտության դեպքում պատրաստակամորեն հանդես կգա հայրենիքի պաշտպանության համար,
- քաղաքացիական պարտքի հաջող կատարման համար անհրաժեշտ անձի հիմնական հատկանիշների, որակների, հմտությունների, սովորությունների ձևավորում.

Հատուկ բաղադրիչի հիմքում ընկած է սերը դեպի հայրենիքը, հավատարմությունը քաղաքացիական և զինվորական ծառայությանը, զինվորական պատիվը, քաջությունը, տոկունությունը, նվիրվածությունը, արիությունը:

Ժամանակակից պայմաններում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության շրջանակներում երիտասարդների համար առաջնահերթություն են համարվում հոգևոր և բարոյական արժեքները:

- ազգային ժողովրդականություն,
- սոցիալական և հանրային շահերի իրազեկում անհատական տեսանկյունից,
- հավատարմություն պետական և հասարակական կառուցվածքին, գործող քաղաքական համակարգին,
- հայրենասիրություն, նվիրվածություն հայրենիքին,
- Հայաստանին բնորոշ ավանդույթների պահպանում, զարգացում և

շարունակականություն.

- նպատակասլացություն, դժվարություններ հաղթահարելու կարողություն,
- մարդասիրություն և բարոյականություն, սեփական արժանապատվության գիտակցում,
- սոցիալական ակտիվություն, պատասխանատվություն, անհանդուրժողականություն իրավունքների խախտումների նկատմամբ.

Վերոնշյալ հոգևոր և բարոյական արժեքների ձևավորման գործում առանձնահատուկ նշանակություն ունի դպրոցը: Այս արժեքները սովորողի մեջ սերմանվում են հայ գրականության, պատմության և նախնական զինվորական պատրաստության դասընթացների միջոցով, որոնք պարտադիր են դպրոցական ծրագրում: Սա ցույց է տալիս պետական կառույցների մասնակցությունը ռազմահայրենասիրական դաստիարակության գործում, հատկապես՝ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության սկզբունքներից են,՝ գիտատեխնիկական, մարդասիրական, ժողովրդավարական, Հայաստանի մշակութային և պատմական ժառանգության առաջնահերթությունը, հոգևոր արժեքներն ու ավանդույթները. երիտասարդության զարգացման գործընթացի համակարգում, շարունակականություն և հաջորդականություն, կիրառվող միջոցների և մեթոդների բազմազանություն, որոնք ապահովում են կրթության արդյունավետությունը, դրա կենտրոնացումը անհատի հնարավորությունների վրա, կարողությունների զարգացումը:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարված հետազոտությունների և դիտարկումների արդյունքների ամփոփմամբ կարելի է հստակեցնել մի քանի եզրակացություններ, որոնք արտահայտում են ուսումնասիրության առանցքային դրույթներն ու հիմնական եզրակացությունները:

- Յուրաքանչյուր պետության ռազմական ներուժը, որն ուղղված է սեփական անվտանգության ապահովմանը, ներառում է նրա բոլոր ճյուղերի տնտեսությունը, բանակը, ինչպես նաև մատաղ սերնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը:
- Կրթության ոլորտի համար սկզբունքային նշանակություն ունի մատաղ սերնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակության խնդիրը: Կրթական համակարգը տալիս է ոչ միայն գիտելիք, այլև պատրաստում է հայրենիքի ապագա պաշտպաններին:
- Խոսելով դպրոցներում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ուղղությամբ տարվող աշխատանքների մասին՝ նշում եմ, որ այսօր հանրապետության մեծ թվով դպրոցներ համալրված են հարուստ նյութատեխնիկական դասասենյակներով:
- Այսօր կրթության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների գործընթացում առանձնահատուկ տեղ է հատկացվում սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը, մասնավորապես՝ նախնական զինվորական պատրաստությունն առարկայի դասավանդմանը դպրոցներում:
- Դպրոցներում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ուղղությամբ տարվող աշխատանքները, առկա խնդիրները, դրանց լուծմանն ու աշխատանքի բարելավմանը վերաբերող հարցերը քննարկվում են տարբեր խորհուրդներում, որոնց մասնակցում են դպրոցի տնօրենները, զինղեկները, ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչները:
  - Խոսելով դպրոցներում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ուղղությամբ տարվող աշխատանքների մասին՝ պետք է նշել այն դրական առաջընթացը, որը գրանցվել է այս ոլորտում ԿԳՄՍ նախարարության հետ ակտիվ համագործակցության շնորհիվ:
- Նախագորակոչային տարիքի սովորողների մեջ պետք է սերմանել ռազմահայրենասիրություն՝ սկսած վաղ տարիքից, ապա ամրապնդել դպրոցական տարիքում: Պատշաճ ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը կօգնի ավելի

շատ սովորողների մտնել ռազմաուսումնական հաստատություններ:

- Բանակում պատշաճ կարգապահություն ապահովելու համար առաջին հերթին պետք է մտածել ապագա զորակոչիկների դպրոցում կրթելու մասին: ՀՀ ՊՆ-ն պետք է հետևողական լինի այս հարցում՝ Պետք է բարձրացնել զենքի արվեստը, զինվորական պատրաստությունը և ռազմահայրենասիրական կարգապահությունը երիտասարդների մոտ՝ նախքան նրանց բանակ զորակոչելը: Այս ամենը պետք է հնարավորինս ամուր ամրագրվի դպրոցներում:
- Զորահրամանատարներից պահանջվում է ռազմահայրենասիրության թեմաները ուսումնական ծրագրում ներառել ռազմահայրենասիրական ուղղվածությամբ: Ուսումնական ծրագրին համապատասխան ՆԶՊ առարկան ուսումնասիրվում է 8-12-րդ դասարաններում՝ շաբաթական մեկ դասաժամ:
- Հիմնականում դպրոցներում առկա է ռազմահայրենասիրական դասասենյակային կառավարման իրականացման համար անհրաժեշտ նյութատեխնիկական և կրթական բազան:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ա. Զիլինգարյան, ԿԳՆ-ի նոր նախագծով կսահմանվի սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ռազմավարությունը, 2018թ.
<https://iravaban.net/185750.html>
2. Հովհ. Մովսիսյան, Ազատություն ռադիոկայան, «Կառավարությունը դպրոցականների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ռազմավարություն է մշակել», 2018թ.
<https://www.azatutyun.am/a/29131302.html>
3. Մ. Բաղդասարյան, «Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության բովանդակությունը, ուղղվածությունները», «Հայ զինվոր» ՀՀ պաշտպանության նախարարության հանդես, 2015թ. <http://www.hayzinvor.am/33565.html>, [80%D5%A5.html](http://www.hayzinvor.am/80%D5%A5.html)
4. Վ.Սարգսյան, Հոգու Փորձություն, «Հայագիտակ» հրատարակչություն, 2000թ.
Ռազմագիտություն, «Աստղիկ գրատուն» հրատարակչություն, 2001թ